

روح الله نجفی: | فواید پذیرش مفاد FATF در شرایط تحریم

روح الله نجفی* _ پاسخ خ به سوال رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام درخصوص اینکه در شرایط تحریم پذیرش مفاد FATF کاربردی دارد؟ پذیرش و اجرای توصیه های FATF در شرایطی که ایران تحت تحریم های گسترده دلاری است، همچنان می تواند مزایایی برای اقتصاد کشور داشته باشد؛ اما این تاثیرات ممکن است محدودتر و غیرمستقیم باشد. در اینجا به نکاتی اشاره می کنم که می تواند روشن کند چرا این الحاق حتی در شرایط تحریم دلار اهمیت دارد:

۱- تسهیل روابط مالی با کشورهای غیرغربی

حتی با وجود تحریم های دلاری، برخی از کشورهای غیرغربی که با ایران همکاری می کنند، مانند چین، روسیه و برخی از کشورهای همسایه، برای ادامه تعاملات بانکی و تجاری، شفافیت بیشتری از سیستم مالی ایران می خواهند. پذیرش FATF به این کشورها اطمینان می دهد که ایران استانداردهای ضد پولشویی و مقابله با تامین مالی تروریسم را رعایت می کند و این امر می تواند به بهبود روابط بانکی با این کشورها کمک

کند؛ حتی اگر به دلار نباشد.

۲- افزایش شفافیت و کاهش ریسک برای سرمایه‌گذاران خارجی

پذیرش FATF باعث می‌شود که ریسک‌های حقوقی و مالی سرمایه‌گذاران خارجی کاهش یابد. بسیاری از موسسات مالی بین‌المللی برای رعایت مقررات داخلی خود به همکاری با کشورهای عضو FATF نیاز دارند. این امر می‌تواند در جلب سرمایه‌گذاری و افزایش تجارت با استفاده از ارزهای غیردلاری، مانند یوآن چین، روبل روسیه یا ارزهای منطقه‌ای موثر باشد.

۳- کاهش هزینه‌های مبادلات مالی

ایران به دلیل تحریم‌ها مجبور به استفاده از واسطه‌های متعدد و کانال‌های غیررسمی برای انتقال پول و تجارت است که این موضوع هزینه‌ها را به‌طور قابل‌توجهی افزایش می‌دهد. اجرای قوانین FATF ممکن است باعث کاهش نیاز به واسطه‌ها و ساده‌تر شدن مبادلات مالی از طریق سیستم‌های بانکی امن‌تر و کارآمدتر شود، حتی اگر از دلار آمریکا استفاده نشود.

خانه‌ای امن‌تر با دستگیره‌های هوشمند بوکا

۴- امکان ایجاد مکانیزم‌های مالی جایگزین

اگر ایران به استانداردهای FATF پایبند باشد، شانس موفقیت مکانیزم‌های مالی جایگزین (مانند سیستم‌های تهاتری یا استفاده از ارزهای محلی) افزایش می‌یابد. برخی از کشورها که به همکاری با ایران تمایل دارند، ممکن است در این شرایط راحت‌تر بتوانند سیستم‌های مالی موازی با استفاده از ارزهای غیردلاری را ایجاد و تقویت کنند.

۵- تقویت همکاری‌های منطقه‌ای و گسترش اتحادیه‌های مالی

پیوستن به FATF می‌تواند به ایران در توسعه همکاری‌های اقتصادی با نهادها و کشورهای منطقه‌ای کمک کند، به‌ویژه در شرایطی که ایران به دنبال تقویت اتحادیه‌های منطقه‌ای مثل سازمان همکاری شانگهای و گسترش پیمان‌های چندجانبه مالی با همسایگان است، رعایت استانداردهای FATF به‌عنوان نشانه‌ای از شفافیت مالی می‌تواند شرکای

بیشتری را برای همکاری جلب کند و موانع مقرراتی را کاهش دهد.

۶- بهبود اعتبار بانکی ایران در سطح بین‌المللی

هم‌اکنون بانک‌های ایران به‌دلیل حضور در لیست سیاه FATF با محدودیت‌های جدی مواجه هستند و حتی بانک‌های کوچک و متوسط در کشورهایی که تحت‌تاثیر تحریم‌های آمریکا نیستند نیز از کار با بانک‌های ایرانی پرهیز می‌کنند. پیوستن به FATF می‌تواند اعتبار بانک‌های ایرانی را ارتقا دهد و موجب شود برخی بانک‌ها و موسسات مالی کوچک‌تر در سایر کشورها بتوانند بدون نگرانی از جریمه‌ها و محدودیت‌ها با ایران وارد تعامل شوند.

۷- افزایش امکان پیوستن به توافقات دوجانبه و چندجانبه اقتصادی

در دنیای امروز، بسیاری از توافقات و پیمان‌های اقتصادی دوجانبه یا چندجانبه، از اعضا انتظار دارند که به استانداردهای FATF پایبند باشند، بنابراین پیوستن ایران به این گروه می‌تواند دسترسی ایران را به این پیمان‌ها (حتی در صورت تحریم‌های دلاری) ممکن کند. این توافقات می‌توانند شرایط تجارت غیردلاری را آسان‌تر کرده و فرصت‌های جدیدی در حوزه‌های مختلف اقتصادی برای ایران ایجاد کنند.

۸- کاهش اثر تحریم‌های ثانویه

با پیوستن به FATF، احتمالاً شرکت‌ها و بانک‌های خارجی راحت‌تر می‌توانند از خطر تحریم‌های ثانویه آمریکا اجتناب کنند. شرکت‌ها و بانک‌های خارجی که به مقررات FATF توجه دارند، ممکن است ریسک همکاری با ایران را کمتر ببینند و حتی در صورت اجتناب از دلار، آمادگی بیشتری برای معامله با ایران با ارزهای دیگر پیدا کنند.

۹- بهبود دسترسی به تکنولوژی‌ها و خدمات مالی نوین

بسیاری از فناوری‌ها و خدمات مالی نوین مانند فین‌تک‌ها (فناوری‌های مالی) و سیستم‌های پرداخت دیجیتال، تحت‌نظارت قوانین بین‌المللی از جمله FATF هستند. پیوستن به این استانداردها می‌تواند دسترسی ایران را به برخی از این فناوری‌ها ممکن کند که می‌تواند برای ایجاد راهکارهای مالی جدید و مستقل از دلار کمک کند.

نتیجه‌گیری

در شرایط تحریم دلار، الحاق به FATF شاید نتواند تاثیر مستقیم و

چشمگیری بر استفاده از دلار برای ایران داشته باشد؛ اما می‌تواند مسیر تعاملات اقتصادی با سایر کشورها را هموارتر کرده و به ایران کمک کند تا از طریق ارزهای جایگزین و سیستم‌های بانکی دیگر تجارت کند. در مجموع، حتی با وجود تحریم دلار، پذیرش استانداردهای FATF می‌تواند از طرق غیرمستقیم اما موثر به اقتصاد ایران کمک کند. این گام به‌عنوان بخشی از یک استراتژی کلان برای کاهش وابستگی به دلار و استفاده از ظرفیت‌های اقتصادی و مالی جدید در منطقه و جهان می‌تواند موثر باشد.

*** استاد دانشگاه و پژوهشگر حوزه مبارزه با پولشویی**